

VETOOMUS MIELENTERVEYSONGELMAISTEN OSALLISUUDEN PUOLESTA ERISTÄYTYMISTÄ VASTAAN

Kaj-Christer Ojala

Korona-aika teki monen MT-ongelmaisen eristäytymisestä kroonista, kun sulkutoimenpiteet pakottivat kotona pysymiseen. Näiden ihmisten osallisuus yhteiskunnassa voisi olla suurempi, kunhan he pääsevät ns. ”ihmisten ilmoille”. Nykytilanteessa käydään vaan kaupassa hakemassa välttämättömät, sellaisiin aikoihin kun siellä ei ole montakaan asioijaa. Sitten palataan kotiin ja lusitaan taas siihen saakka, kunnes jääkaapissa on jäljellä vaan valot.

Mielenterveysongelmaisilla on diagnoosistaan riippumatta tiettyjä yhteisiä tarpeita koskien julkisia tiloja. Tilojen pitää olla rauhallisia, selkeitä ja opasteet kohdallaan. Lisäksi tutut ja turvalliset henkilöt ovat avuksi. Päästäkseen näin pitkälle tarvitaan alkuun pääsyä matalan kynnyksen toiminnan kautta. Eri mielenterveysyhdistykset tarjoavat mahdollisuuden vertaistukeen, kuntouttavaan työhön ja verkostoitumiseen.

Matalan kynnyksen toiminnan pariin pääsemiseen pitää kuitenkin päästä esimerkiksi julkisella liikenteellä kulkemiseen mahdollisesti liittyvien fobioiden yli ja ohi. Siksi, ainakin alkuvaiheessa, voi olla suureksi avuksi mahdollistaa yksittäisten henkilöiden kuljetus käyttämällä apuna kuljetuspalvelua. Tätä ratkaisua ei yleensä käytetä, mutta huomioon ottaen kyytien ratkaiseva asema henkilön itseluottamuksen kasvattamisessa on kustannustehokasta.

Voidaan tietysti kysyä: eikö monella Suomen Klubitaloihin kuuluvalla mielenterveyskuntoutujien klubitalolla ole omaa autoa? -Useinhan näillä on, mutta se saattaa olla jo nyt maksimikäytöllä. Tämä siksi, että johtuen monen päivätoiminnan ahdingosta, monet klubitalot ovat viime aikoina saaneet monia uusia jäseniä. Voidaan taas kysyä: eikö se ole hyvä asia? Tietysti on, mutta klubitalojen resurssit ovat kovilla. Kuljetuspalvelu olisi vain tukevaa, ei korvaavaa toimintaa.

Pysyvää kuljetuspalvelujen järjestämisessä olisivat vain erityistapaukset, esim. harvaan asutuilla seuduilla, joissa julkisen liikenteen vuoroja on vähennetty tai ehkä kokonaan poistettu. Jos mielenterveyskuntoutuja kuitenkin suunnittelee muuttoa lähemmäs palveluita, siinä tapauksessa kuljetuspalvelu olisi taas vain väliaikaista. Hyöty ihmiselle sensijaan olisi mittava ja mahdollisesti pysyvä. Osallisuuden lisääntyminen kannustaa kuntoutujaa integroitumaan uudelleen yhteiskuntaan.

Suomessa on monia näkymättömiä joiden olemassaolosta emme aina edes tiedä. Mutta heitä on ja jos he eivät kykene alussa tekemään itseään huomatuksi, niin heidän asiaansa voivat edistää ne tahot joille se on työtä. Puhe on etsivästä työstä. Usein tämä yhdistetään nuorisotyöhön, mutta mielenterveyskuntoutujien joukossa on kaikenikäisiä, myös nuoria aikuisia. Klubitalotoiminta kattaa myös mielenterveyskuntoutujien tukemisen työ- ja opintoelämässä.

Kun mielenterveyskuntoutuja vähitellen toipuu, niin hän löytää uudestaan ne taidot millä pärjätään yhteiskunnassa. Mutta se vaatii aikaa. Monet mielenterveysongelmaiset voivat päällisin puolin vaikuttaa pärjääviltä, mutta mielen järkkyminen on vakava asia: jos ”ohjelmisto” ei pelaa kuin pitäisi, niin ”kone” ei toimi kunnolla. Me emme saa hylätä avun tarvisijoita, koska se on hukattua henkistä pääomaa. Nämä ihmiset voivat olla vaikka kuinka riemastuttavia kanssaihmisilleen!

Eli ”investoikaamme kasvuun”, ts. kuljetuspalveluihin mielenterveyskuntoutujille. Ja pyrkikäämme löytämään hiljaiset avuntarvisijat. Älkäämme uhratko tehokasta ja tarpeellista järjestökenttää vain säästötavoitteiden vuoksi: yhteiskunnan toiminnat eivät voi tukeutua pelkästään vapaaehtoistyön varaan. Jos jonkin voi ostaa rahalla niin se on halpaa; on tärkeitä asioita joita ei edes rahalla saa.